

Koalicija
za praćenje
pregovora sa
Evropskom unijom
- poglavlje 23

**KOMENTARI NA PRVI IZVJEŠTAJ VLADE CRNE GORE O IMPLEMENTACIJI
AKCIONOG PLANA ZA POGLAVLJE 23 PRAVOSUĐE I TEMELJNA PRAVA**

Januar, 2014

OPŠTE NAPOMENE

Opšta ocjena dosadašnje primjene Akcionog plana (AP) za poglavlje 23 je da postoji kontinuitet u primjeni, ali da mjere nisu ujednačene i usklađene, u dovoljnoj mjeri, sa drugim strateškim dokumentima i akcionim planovima (posebno u odnosu na Godišnji program rada Vlade, Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i Akcioni plan Strategije za integraciju osoba sa invaliditetom)¹, kao i da u pojedinim segmentima izostaju mjerljivi podaci koji se odnose na konkretne slučajeve i na osnovu kojih je moguće cijeniti uticaj preduzetih mjera, posebno kada je u pitanju sudska statistika, evidencije koje se odnose na anti-diskriminaciju ili podaci koji se odnose na ostvarivanje manjinskih prava².

Umjesto toga, u indikatorima se navode izvještaji implementatora mjera (periodični, godišnji i izvještaji prema ugovornim tijelima) od kojih veliki broj nije dostupan na internetu, te stoga nije moguće provjeriti tačnost i objektivnost informacija koje su u njima sadržane. Uz navođenje naziva izvještaja, bilo bi neophodno dodati i link sa web sajta na kojem je izvještaj objavljen ili ukazati na to gdje se izvještaj može preuzeti. Dodatno, indikatori rezultata i indikatori uticaja su često zamijenjeni, pisani su uopštenim rečenicama, što takođe doprinosi veoma uopštenim i nepreciznim podacima o njihovoj realizaciji.

¹ Određene mjere se ne poklapaju sa istim ili sličnim mjerama u drugim akcionim planovima, u pogledu rokova za realizaciju, dok određene mjere nijesu uopšte tretirane akcionim planovima.

² Npr. broj predstavnika/ca manjina koji/e su se zaposlili/e nakon pohađanja inicijalne obuke ili programa dokvalifikacije/prekvalifikacije; broj onih koji su se aktivno uključili u politiku kao posljedica preduzetih mjera na planu političkoh osnaživanja pripadnika/ca manjinskih zajednica, i td.

Polazeći od činjenice da je Akcioni plan za poglavlje 23 dokument koji se tiče svih građana/ki Crne Gore i imajući u vidu prethodno navedeno, Koalicija 16 NVO za praćenje pregovora u okviru poglavlja 23 smatra da postojeći pristup izvještavanju onemogućava opštoj javnosti adekvatno razumijevanje onoga što je urađeno te objektivnu ocjenu ostvarenih promjena.

Članice Koalicije:

Akcija za ljudska prava
Anima-Centar za žensko i mirovno obrazovanje
Centar za antidiskriminaciju EKVISTA
Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)
Centar za građanske slobode
Centar za monitoring (CEMI)
Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)
Centar za ženska prava
Evropski pokret u Crnoj Gori
Institut alternativa
Institut socijalne inkluzije
Juventas
LGBT Forum Progres
Sigurna ženska kuća
SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić
Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore

I PRAVOSUĐE

1.1 Jačanje nezavisnosti pravosuđa

1.1.1 Preporuka: Crna Gora treba da izmijeni svoj Ustav u skladu sa preporukama Venecijanske komisije i evropskim standardima, kako bi se obezbijedila nezavisnost i odgovornost pravosuđa. Izmjene bi, između ostalog, trebalo da obuhvate sljedeća pitanja

1.1.1.1 Promjena Ustava u dijelu odredaba koje uređuju pravosuđe u skladu sa mišljenjem Venecijanske komisije, posebno u pogledu: sastava Sudskog savjeta; izbora predsjednika Vrhovnog suda; izbor Vrhovnog državnog tužioca i državnih tužilaca; sastav Tužilačkog savjeta; razloga za razrješenje sudija i državnih tužilaca; sastava i načina izbora sudija Ustavnog suda

Prema Izvještaju Vlade Crne Gore o implementaciji AP, Skupština CG je u skladu sa preporukama Venecijanske komisije (VK), na sjednici održanoj 31. jula 2013. godine, usvojila Amandmane na Ustav CG u dijelu kojim se uređuje oblast pravosuđa, kao i Ustavni zakon za sprovođenje Amandmana na Ustav. Iako je u izvještaju sadržana ocjena o ispunjenosti mjere koja se odnosi na ustavne promjene, smatramo da su iste samo djelimično usaglašene sa preporukama Venecijanske komisije, te da još uvijek ne garantuju uslove za punu depolitizaciju sudstva, tužilaštva, Ustavnog suda i Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.³

1.1.2 Preporuka: Postupak mora biti transparentan i zasnovan na zaslugama. Treba uvesti jedan sistem izbora za cijelu zemlju, koji bi se mogao zasnivati na anonimnim testovima za sve kandidate i obaveznim obukama prije imenovanja sudija/zamjenika tužioca. Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije (CENPF) treba da bude uključen u postupak testiranja.

1.1.2.1 Izmjena Zakona o Sudskom savjetu u skladu sa izmjenama Ustava, a naročito u pogledu: postupka izbora članova Sudskog savjeta koji nisu sudije; uspostavljanje jedinstvenog sistema izbora sudija na nivou države na osnovu postupka koji mora biti transparentan i zasnovan na zaslugama; uspostavljanje periodičnog ocjenjivanja rada sudija i predsjednika sudova; uvođenje sistema napredovanja na rezultatima rada; uvesti kriterijume za trajno upućivanje sudija iz jednog suda u drugi na dobrovoljnoj osnovi.

1.1.2.2 Izmjena zakona o sudovima u skladu sa izmjenama Ustava, a naročito u pogledu: uslova za izbor sudija u dijelu predviđanja završne obavezne obuke organizovane u

³ Za više detalja pogledati: <http://www.cedem.me/sr/publikacije/finish/13-publikacije/450-godinji-izvjetaj-o-stanju-u-oblasti-reforme-pravosua-i-ljudskih-prava-poglavlje-23-u-crnoj-gori-oktobar-2012-oktobar-2013-.html>

okviru Centra za edukciju nosilaca pravosudne funkcije; uvođenja periodične profesionalne ocjene rada sudija i predsjednika suda kao uslova za napredovanje.

1.1.2.3 Izmjena Zakona o o državnom tužilaštvu u skladu sa izmjenama Ustava, a naročito u pogledu: postupka izbora članova Tužilačkog savjeta; uspostavljanje jedinstvenog sistema izbora državnih tužilaca i zamjenika državnih tužilaca na nivou države; završne obavezne obuke organizovane u okviru CENPF kao uslova za izbor zamjenika državnih tužilaca; uvođenja periodične profesionalne ocjene rada državnih tužilaca i njihovih zamjenika; unaprijediti kriterijume za veću dobrovoljnu mobilnost zamjenika državnih tužilaca.

1.1.2.6 Izmjena Zakona o Ustavnom sudu u skladu sa izmjenama Ustava u pogledu: sastav i izbor sudija Ustavnog suda i predsjednika Ustavnog suda; funkcionalnog sastava suda za odlučivanje po ustavnim žalbama.

Zakonima koji su usvojeni na sjednici Skupštine Crne Gore od 24.09.2013. godine - Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o Sudskom savjetu, o sudovima, o Ustavnom sudu Crne Gore i o državnom tužilaštvu, takođe nije obuhvaćena većina neophodnih izmjena na planu organizacionih propisa koji se odnose na rad pravosuđa. U postupku njihovog donošenja su usljed prekratkih rokova za usaglašavanje sa ustavnim promjenama, izostale javne rasprave. U tom smislu, dodatne garancije koje su neophodne treba da budu obuhvaćene zakonskim izmjenama planiranim tek za kraj 2014/početak 2015. godine, u skladu sa dinamikom AP i preporukama VK.

1.1.2.1.1 Uraditi ekspertizu modela uvođenja sistema za jedinstveni izbor sudija na nivou države, trajnog upućivanja sudija na dobrovoljnoj osnovi i kriterijuma za ocjenivanje sudija i sistema za napredovanje na rezultatima rada.

U izvještaju se navodi da je urađena ekspertiza modela uvođenja sistema za jedinstveni izbor sudija na nivou države i obrazovane radne grupe za izradu radne verzije Zakona o sudskom savjetu, Zakona o sudovima i sudijama, Zakona o državnom tužilaštvu i Zakona o Ustavnom sudu, ali ona nije objavljena, kao ni odluke o izboru predstavnika NVO za članstvo u navedenim radnim grupama na zvaničnoj internet stranici Vlade CG.

1.1.4 Preporuka: Potrebno je obezbijediti neophodne administrativne kapacitete i materijalna sredstva za Sudski savjet i tužilački savjet kako bi nesmetano obavljali svoje nadležnosti.

1.1.4.3 Ojačati administrativne kapacitete Sekretarijata Sudskog savjeta

U izvještaju se konstatuje da se pristupilo i realizaciji mjera koje se odnose na osnaživanje administrativnih kapaciteta Sudskog i Tužilačkog savjeta i jačanje integriteta njihovih članova. Međutim, nedavni događaji vezani za formiranje Tužilačkog savjeta i odluku Predsjednika Crne Gore da ne proglasi sastav Tužilačkog savjeta zbog toga što jedan dio članova Savjeta nije izabran u skladu sa Zakonom o državnom tužilaštvu kojom se zabranjuje članstvo u Savjetu u više od dva mandata u kontinuitetu, te da isti naknadno proglasi, ukazuju su i usvojeni

amandmani na Ustav i prateći zakoni za njihovu implementaciju nedovoljno precizni, jer su se donosili na brzinu i bez javne rasprave. Zakonom nije precizirana zabrana reizbora za zamjenike državnih tužilaca, već samo zabrana izbora u kontinuitetu za državne tužioce, što je i razumljivo s obzirom da je zakonskim izmjenama predviđeno postojanje rukovodilaca državnih tužilaštava i državnih tužilaca, a ne i zamjenika, pa smatramo da norma kojom bi se izričito zabranilo da sadašnji članovi Tužilačkog savjeta iz reda zamjenika državnih tužilaca kojima još nije istekao mandat, ne mogu ponovo biti izabrani na tu funkciju, nije ni potrebna jer smislo i cilj ove odredbe kao i cijelog zakona na to ukazuju. U svakom slučaju, smatramo da je uprkos nedorečenosti ove zakonske odredbe, isključivo formalno-pravno tumačenje nedopustivo kada se u vidu ima svrsishodnost i krajnji cilj ove odredbe, usmjeren na obezbjeđivanje nezavisnosti, nepristrasnosti, transparentnosti i pune odgovornosti u radu Tužilačkog savjeta i njegovih članova. Takođe, ukazujemo na nepostojanje jasnih zakonskih odredbi koje bi regulisale novonastalu situaciju u kojoj je Predsjednik države prvo odbio, a onda djelimično proglasio Tužilački savjet, zatim regulisanje ponovnog izbor članova Savjeta od strane Konferencije tužilaca kao i mnoga druga pitanja koja bi Zakonom trebalo preciznije regulisati, odnosno regulisati uopšte.

1.1.4.1.1 Izbor članova iz reda sudija

U izvještaju je navedeno da su izabrani članovi Sudskog savjeta iz reda sudija, ali se ne spominje da izbor članova iz reda uglednih pravnika još uvijek nije izvršen i da je izbor ovog tijela prolongiran, posebno kada se ima u vidu da je nadležni Odbor Skupštine ponovio javni poziv za izbor ovih članova. I u ovom slučaju se uočava nepostojanje jasne zakonske regulative, pa su postojali oprečni stavovi članova Odbora za pravosuđe, politički sistem i upravu u pogledu toga da li nakon što ni nakon dva glasanja nijesu uspjeli da postignu saglasnost u vezi četvrtog člana kojeg predlažu, treba da raspišu javni poziv za samo tog spornog člana ili za sve članove. U konačnom došlo se do rješenja da se javni poziv ponovi za sve članove.

1.1.5 Preporuka: Osigurati internu samostalnost sudija i preispitati sistem obaveznih uputstava unutar tužilačkog sistema

1.1.5.6 Sprovesti anketu građana o nezavisnosti sudija i anonimnu anketu sudija

U pogledu stavova građana prema radu pravosuđa, istraživanje koje su sproveli NVO Građanska alijansa i Udruženje sudija Crne Gore, pokazuje da još uvijek ne postoji povjerenje javnosti u pravosudni sistem. Većina građana smatra da sudstvo nije dovoljno efikasno, te da su politički uticaj, nepotizam, mito i korupcija glavni problemi kada govorimo o nepristrasnosti i samostalnosti u radu sudova. Istraživanje je pokazalo da i većina sudija, oko 72% ispitanih, smatra da je stanje u sudstvu uglavnom dobro, ali da je potrebno osnažiti administrativne kapacitete i obezbijediti adekvatnu stručnu podršku zbog velikog broja predmeta. Rezultati ankete sprovedene među sudijama takođe upućuju na to da stranke ne poznaju, u dovoljnoj mjeri, nadležnost i funkciju sudova, te da je neophodno raditi na transparentnosti i podizanju

stepena informisanosti građana o radu sudova. O ovim rezultatima treba voditi računa prilikom racionalizacije mreže sudova i realizacije aktivnosti usmjerenih na jačanje transparentnosti i odgovornosti u pravosuđu.

1.2.1 Preporuka: Poboljšati sistem nasumične dodjele predmeta, moguće takođe kroz modernizovanje sudske mreže.

1.2.1.1 Uspostaviti u svim sudovima slučajnu dodjelu predmeta u okviru PRIS-a u skladu sa važećim propisima

Aktivnost uspostavljanja slučajne dodjele predmeta u okviru PRIS-a u skladu sa važećim propisima u svim sudovima, je kako se u izvještaju navodi realizovana, ali se ne navodi, niti je predmet analize bila uspješnost primjene te mjere u smislu ispitivanja pouzdanosti tog sistema i moguće zloupotrebe. Poseban problem primjene sistem PRIS- a se javlja u sudovima koji imaju mali broj sudija, zbog čega je opravdano u Akcionom planu, realizacija ove mjere u tom slučaju posebno izdvojena. Primjena metode slučajne dodjele predmeta u sudovima sa malim brojem sudija putem PRISa je prema Izvještaju realizovana na osnovu Godišnjih rasporeda poslova u tim sudovima, ali se iz takve formulacije ne vidi jasno na koji način će sudije predmetima po metodi slučajne dodjele predmeta zaista biti zaduženi. Ovo posebno kada se ima u vidu da je Nacrtom Strategije reforme pravosuđa za period 2014-2018 kao jedna od strateških smjernica upravo predviđeno dosljedno poštovanje principa slučajne dodjele predmeta, i u oviru toga obezbjeđivanje slučajne dodjele predmeta u malim sudovima godišnjim rasporedom poslova u tim sudovima tako da sudije budu raspoređene da učestvuju u rješavanju predmeta iz svih oblasti.

1.2.4 Preporuka: Osigurati efikasno praćenje odbedbi etičkih kodeksa

Kada je u pitanju efikasno sprovođenje etičkih kodeksa, iz izvještaja se ne može vidjeti da li su započete aktivnosti na planu izmjena Etičkog kodeksa sudija i državnih tužilaca čije usvajanje je planirano za mart 2014, što je takođe kao jedna od strateških smjernica predviđeno i Nacrtom strategije reforme pravosuđa za period 2014-2018. Podsjećamo da, u sadašnjoj formi, Etički kodeks predstavlja više skup prepisanih zakonskih odredbi, nego dokument koji treba detaljno da utvrdi principe i smjernice za etičan rad sudija. Činjenica da su do sada podnijete tri inicijative za povredu Kodeksa, te da je Komisija za praćenje njegove primjene utvrdila povredu u jednom slučaju, dok su druge dvije odluke Komisije nedovoljno obrazložene, dodatno implicira zaključak da se primjenom Kodeksa u ovom obliku ne postižu značajniji rezultati, kao i da treba uložiti dodatne napore na jačanju vidljivosti i uticaja Komisije, a posebno na način što će se predvidjeti obaveza Komisije za Etički kodeks da mišljenja koja daje budu kvalitetnije obrazložena, u cilju stavljanja prakse za valjano tumačenje odredbi Kodeksa .

1.2.4.3 Sprovoditi obuke o poštovanju Etičkog kodeksa sudija, odnosno državnih tužilaca

Prema Izvještaju o implemetaciji AP, ne postoji informacija o evidenciji i broju izrečenih disciplinskih sankcija zbog nepoštovanja Etičkog kodeksa. Za sada, možemo reći i da broj sprovedenih obuka o poštovanju Etičkog kodeksa sudija i državnih tužilaca nije na zadovoljavajućem nivou, s obzirom na to da je u 2013. godini sprovedena samo jedna obuka na temu sudijske etike i borbe protiv korupcije u pravosuđu.

1.2.4.4 Komisije za praćenje Etičkog kodeksa sudija i državnih tužilaca da podnose izvještaj o poštovanju etičkih kodeksa Sudskom, odnosno Tužilačkom savjetu svakih šest mjeseci

Etički kodeks i izvještaji o radu Komisije za praćenje njegove primjene su dostupni na sajtu Sudskog savjeta, dok među odlukama Disciplinske komisije objavljenim na web sajtu Vrhovnog državnog tužilaštva nema odluka u kojima je disciplinska mjera izrečena zbog nepoštovanja Etičkog kodeksa. Web sajt Tužilačkog savjeta još uvijek nije stavljen u funkciju, iako je u izvještaju konstatovano da su izvještaji dostupni i na tom sajtu. Sa ovim u vezi napominjemo, da je u odnosu na prethodni period kada sajt Tužilačkog savjeta uopšte nije bio u funkciji, učinjen određeni pomak pa se na web adresi Vrhovnog državnog tužilaštva -www.tuzilastvocg.me, između ostalog mogu pronaći i informacije iz rada Tužilačkog savjeta (odluke o imenovanju, odluke o prestanku funkcije, odluke Disciplinska komisije). Naravno, veća ažurnost u objavljivanju informacija bi bila poželjna posebno kada se ima u vidu da je posljednje saopštenje, kada se izuzme reagovanje vd VDT-a gospodina Veselina Vučkovića na odluku Predsjednika da ne proglasi Tužilački savjet od 16.1.2014., objavljeno u oktobru prošle godine.

1.3.1 Preporuka: Preispitati pravila disciplinskog postupka i njihovo sprovođenje i izvršiti postojiziizmjene gdje je to neophodno

1.3.1.2.1 Uraditi ekspertsku analizu modela disciplinske odgovornosti

Od mjera predviđenih u cilju preispitivanja pravila disciplinskog postupka i njihovo sprovođenje te sprovođenje neophodnih zakonskih izmjena, prema izvještaju do sada je realizovana mjera izrade ekspertize modela disciplinske odgovornosti koja nije objavljena na sajtu Ministarstava pravde.

1.3.1.2.2 Pripremiti radnu verziju Zakona o Sudskom savjetu, Zakona o sudovima, Zakona o državnom tužilaštvu

Neophodne su zakonske izmjene koje će unaprijediti sistem odgovornosti sudija i državnih tužilaca, I to na način što će se između ostalog zakonom propisati ovlašćenja članova Sudskog savjeta da protiv sudije i predsjednika suda pokrenu disciplinski postupak; postupak po kojem Sudski savjet bira članove Disciplinske komisije koji nijesu članovi Sudskog savjeta, a koji sada uopšte nije propisan; sastav Disciplinske komisije urediti na paritetnoj osnovi; uspostavljanje

disciplinskog tužioca koji bi istraživao i pokretao postupak; posebno propisati da sudiji ne može prestatu sudijska funkcija na lični zahtjev nakon pokretanja postupka za razrješenje do okončanja tog postupka I tome slično.

1.1.5 Osigurati internu samostalnost sudija i preispitati sistem obaveznih uputstava unutar tužilačkog sistema

1.1.5.1.2 Usvojiti Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika

Skupština je usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika kojim se propisuje kažnjavanje za krivično djelo nedozvoljen uticaj na sudije i državne tužioce. Ipak, naglašavamo da, od jula 2013. godine, kada je usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika, do sada nije bilo slučajeva krivičnog gonjenja za ovo krivično djelo, niti je prema našim saznanjima, bilo aktivnosti na planu promocije ovog novog krivičnog djela među opštom i stručnom javnošću.

II BORBA PROTIV KORUPCIJE

2.1.1 Preporuka: Ojačati i preispitati institucionalni okvir za borbu protiv korupcije. Nadležnosti UAI moraju biti unaprijeđene, a njeni kapaciteti ojačani

2.1.1.3.1 Utvrditi nacrt Zakona o Agenciji za antikorupciju

2.1.1.5 Donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lobiranju. Zakon će sadržati jasne procedure lobiranja uključujući i obavezu vođenja javnog registra lobista

Većina zakona iz oblasti antikorupcije čije usvajanje je planirano Akcionim planom za poglavlje 23 u 2013. godini, još uvijek nisu usvojeni. Od važnijih zakona koji uređuju ovu podoblast, jedino je utvrđen Nacrt zakona o Agenciji za antikorupciju.

Još uvijek nije usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lobiranju, čije usvajanje je bilo predviđeno za period septembar – decembar 2013. godine, koji bi trebalo da sadrži jasne procedure lobiranja uključujući i obavezu vođenja javnog registra lobista.

2.1.2 Preporuka: Poboljšati sistem prijave imovine, naročito kroz jačanje nadzornih nadležnosti i profesionalnih kapaciteta KSSI kako bi se osigurala efikasna i temeljna provjera imovine u uvele mjere koje sprečavaju da konflikt interesa prevazilazi obavljanje dvije javne funkcije

2.1.2.7 Jačanje svijesti građana o institutu sukoba interesa i njegovom uticaju na društvo, potrebi prijavljivanja sličajeva kršenja zakona i ulozi građana. Organizovanje radionica za državne i lokalne javne funkcionere, prisustvo eksperata iz okruženja sličnih institucija, domaći eksperti.

Indikativno je da, i pored organizovanja javnih kampanja koje za cilj imaju podizanje svijesti javnosti o značaju borbe protiv korupcije, izostaje prijavljenje slučajeva korupcije od strane građana. Osim toga, skupštinski Odbor za antikorupciju koji je do sada primio dvije predstave građana, još uvijek nema jasno definisanu proceduru za njihovu dalju obradu i procesuiranje.

2.1.4 Preporuka: Unaprijediti sistem finansiranja političkih partija kroz pouzdane izvještaje, efikasnu kontrolu i mogućnost sankcionisanja od strane nezavisnog tijela; ojačati kapacitete nadzornih tijela i osigurati jasnu podjelu zadataka i okvir saradnje. Računovodstvene obaveze političkih partija treba da budu povećane, a sve donacije u naturi prijavljene. Preporuke GRECO bi trebalo slijediti.

2.1.4.1 Usvojiti Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja u skladu sa GRECO preporukama za njegovu izmjenu (jasno propisane nadležnosti DIK i DRI u sprovođenju zakona, uključivanje nezavisnih revizorskih kuda u reviziju dijela izvještaja,

propisivanje obaveze trećim licima da na upit nadležnih organa dostave tražene informacije, definisanje istražnih ovlaštenja nadležnih organa i unaprijeđen sistem sankcija).

2.1.4.2 U skladu sa novim Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja usvojiti relevantne podzakonske akte kojim de se urediti: korišćenje javnih resursa za aktivnosti političkih subjekata i predizbornih kampanja (GRECO preporuka), način vođenja poslovnih knjiga političkih subjekata i utvrditi način redovnog i transparentnog iskazivanja prihoda, rashoda, imovine i obaveza i izvora sredstava političkih subjekata.

Nije usvojen ni novi Zakon o finansiranju političkih partija i izbornih kampanja (AP predviđeno za septembar 2013) i relevantni podzakonski akti koji bliže uređuju njegovu primjenu (AP predviđeno za decembar 2013) i poslije 40 sjednica Radne grupe za vraćanje povjerenja u izborni proces (od januara promijenjen naziv u Kolegijum predsjednika Parlamenta) i dalje nisu utvrdili zadovoljavajuće Prijedloge Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. Naime, zakonska rješenja oko kojih su se složili predstavnici partija nisu u skladu sa GRECO preporukama i predstavljaju prepreku objektivnoj i profesionalnoj kontroli finansiranja političkih subjekata. Ovim je dokazana naša prethodno izrečena tvrdnja da kreiranje zakona koji uređuje pitanje političkih partija, ne bi trebalo da bude dato u nadležnost samim političkim partijama, jer je kod njih nema političke volje da ustanove sistem finansiranja koji bi bio transparentan i podložan objektivnoj kontroli.

2.1.6 Preporuka: Osnažiti sistem kontrole javnih nabavki i nadzor nad primjenom dodjeljenih ugovora

2.1.6.1 Usvojiti izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama koje de obuhvatiti: izmjene načina imenovanja predsjednika i članova DKKPЈN (imenovanje od strane Skupštine); obavezu da najmanje jedan član Komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda mora posjedovati sertifikat o položenom stručnom ispitu za rad na poslovima javnih nabavki; pravni osnov za donošenje pravilnika kojim de se urediti jasni kriterijumi za postupak i način izbora članova Komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda i njihova ovlaštenja i odgovornosti; propisati ovlaštenje inspektorima UIP da vrše kontrolu sprovođenja dodijeljenih ugovora; uvođenje negativne reference ponuđača uključujući i: zabranu učešća ponuđačima u postupku javnih nabavki ukoliko su prije toga kršili rokove i/ili druge odredbe ugovora o javnim nabavkama; unaprijeđen sistem kontrole konflikta interesa u postupku javnih nabavki; unaprijeđen sistem evidencije koju vode naručioci i sadržaj izvještaja UЈN o javnim nabavkama.

Usvajanje izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama predviđeno za decembar 2013. godine nije realizovano. Formiranju radne grupe koja radi na izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama nije prethodio javni poziv za učešće nevladinih organizacija. Budući da ova radna grupa do sada nije “komunicirala” rezultate svog rada sa javnošću, nije moguće utvrditi u kojoj mjeri su konkretna rješenja koja predviđa mjera 2.1.6.1 inkorporirana u tekst izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama.

2.1.6.2. Utvrditi metodologiju analize rizika u vršenju kontrole, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije u javnim nabavkama.

Neophodno je utvrditi precizan rok i za formiranje radne grupe (nije dovoljna napomena da je radna grupa u fazi formiranja), i za izradu metodologije (s obzirom na to da je samo naveden rok jun 2013-jun 2014.). Realizaciju svih ostalih aktivnosti u okviru ove mjere je moguće pratiti na osnovu informacija iz godišnjeg izvještaja o radu Uprave za javne nabavke i Uprave za inspeksijske poslove, što je mehanizam koji je postojao i ranije pa je nejasno na koji način se stanje unapređuje ovim aktivnostima.

2.1.7 Preporuka: Razviti posebne mjere za sprečavanje korupcije u posebno osjetljivim oblastima, kao što su one utvrđene u nalazima procjene rizika iz jula 2011. Posebne akcijske planove bi trebalo predvidjeti za ove oblasti. Osigurati da se procjene rizika sistemski koriste. Moraju se unaprijediti antikorupcijske mjere na nivou lokalne samouprave.

2.1.7.5 Izvještavati o krivičnim djelima: građenje objekta bez građevinske dozvole i protivpravno priključenje gradilišta na tehničku infrastrukturu.

Kada govorimo o borbi protiv korupcije u urbanizmu i slučajevima prijavljivanja bespravne gradnje, od 156 riješenih predmeta koji su se odnosili na krivična djela građenje objekta bez građevinske dozvole i protivpravno uključivanje gradilišta na tehničku infrastrukturu, svega 7 predmeta se našlo pred sudovima, od čega su dva predmeta riješena osuđujućom presudom. Nažalost, još uvijek nijedna presuda nije postala pravosnažna. Indikativno je i to što u periodu od juna do decembra 2013. godine, shodno Izvještaju, nije bilo prijava i žalbi građana na rad nadležne inspekcije.

2.1.7.11 Redovno objavljivati izvještaje o javnim nabavkama u zdravstvu.

U oblasti zdravstva, još uvijek nedostaju mjerljivi rezultati kada je u pitanju povećanje stepena povjerenja građana u rad zdravstvenih institucija, kao i smanjivanje broja nepravilnosti u javnim nabavkama koje se odnose na ove oblasti.

2.1.7.12 Pripremiti, usvojiti i pratiti sprovođenje AP za borbu protiv korupcije za svaku jedinicu lokalne samouprave na osnovu Modela usklađenog Akcionog plana za borbu protiv korupcije u lokalnoj samoupravi (2013-2014). Strateški ciljevi utvrđeni Modelom na osnovu kojih se dalje razrađuju mjere u AP na lokalnom nivou: povećan stepen odgovornosti i profesionalizma rada lokalne samouprave; poboljšana transparentnost u procesu planiranja, donošenja akata i njihovom sprovođenju uz poštovanje principa participativnosti.

Lokalne samouprave, shodno aktivnostima planiranim Akcionim planom, takođe nisu pokazali zavidne rezultate. Obaveza usvajanja akcionih planova za borbu protiv korupcije predviđena za decembar 2013. nije u potpunosti realizovana, budući da veći broj lokalnih samouprava nije

usvojio ove planove. Samo deset lokalnih samouprava je do sada usvojilo Akcioni plan za borbu protiv korupcije, dok je u izvještaju navedeno da nema podataka o broju izvještaja o njihovoj primjeni, što ukazuje na nedostatak transparentnosti i kvalitetnog praćenja ovih dokumenata. Izostali su i podaci o donacijama, subvencijama i sponzorstvima na nivou lokalnih samouprava, a nema mjerljivih rezultata ni kada je u pitanju smanjivanje broja nepravilnosti u postupcima javnih nabavki na lokalnom nivou.

2.1.7.15 Sprovesti unutrašnju kontrolu rada UP

U pogledu rada policije, u izvještajnom periodu, nije prijavljen nijedan slučaj koji bi ukazivao na korupciju policijskih službenika, a nije izrečena nijedna pravosnažna disciplinska mjera povodom pokretanja tri disciplinska postupka protiv službenika policije.

Prema Vladinim podacima, izvještajima Evropske komisije, ali i istraživanjima javnog mnjenja, policija je jedna od institucija sa visokim rizikom od pojave korupcije. Akcioni plan 2013 - 2014 za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala sadrži posebne mjere za prevenciju korupcije u policiji, sa fokusom na mjere kojima se omogućava praćenje mjerljivih rezultata u dijelu suzbijanja korupcije u policiji.

Na bazi tog AP, Akcioni plan za poglavlje 23, sadrži četiri mjere. Prva se odnosi na unutrašnju kontrolu rada policije, kao najznačajniji segment odgovornosti na nivou same policije. U nedavno objavljenoj studiji članice Koalicije, skrenuta je pažnja da treba ojačati Odjeljenje za unutrašnju kontrolu rada policije, kako bi ova organizaciona jedinica više djelovala kao "policija u policiji", te da treba jačati njene kadrovske, istražne i tehničke kapacite. Takođe, smatramo da odgovornost u okviru ove mjere treba proširiti na ostale organizacione jedinice zadužene za prevenciju/represiju korupcije u policiji, u prvom redu Etički odbor i relevantne Odsjeke Sektora kriminalističke policije. Prijavljivanje imovinskih kartona policijskih službenika i primjena Plana integriteta u policiji bi trebalo da se nađu na listi pitanja koja treba detaljno pratiti. Takođe, kao posebnu mjeru, treba razmotriti izradu analize potreba policije za obukama o načinima za suzbijanje korupcije.

2.2.1 Preporuka: Obezbijediti nezavisne, učinkovite, specijalizovane organe za istragu/gonjenje.

2.2.1.1 Pripremiti sveobuhvatnu Analizu organizacione strukture, kapaciteta i ovlašćenja državnih organa i organa uprave u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, koja de sadržati: pregled normativnog okvira za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (Krivični zakonik, Zakonik o krivičnom postupku, Zakon o unutrašnjim poslovima, Carinski zakon i dr); organizacionu strukturu i funkcionalni sadržaj državnog tužilaštva, policije, Uprave carina, Poreske uprave i dr; posebni dio o oduzimanju imovinske koristi, s posebnim osvrtom na praktične problema prilikom lociranja imovine za prošireno oduzimanje imovinske koristi, razmjenu informacija i nadležnosti Uprave za imovinu u pogledu upravljanja i povradaja privremeno oduzete imovine; posebni dio o strukturi, nadležnostima specijalnog istražnog

tima i njegov odnos prema drugim organima; postojeđe relevantne baze podataka za efikasno sprovođenje ZKP-a i prepoznati tehničke prepreke za pristup bazama podataka Poreske uprave, Uprave carina, Uprave policije, MUP, Uprave za nekretnine, Centralne depozitarne agencije, Lučke kapetanije, Komisje za hartije od vrijednosti, Centralni registar privrednih subjekata, kao i preispitati ulogu postojećeg specijalnog istražnog tima; uporedni model Hrvatske i Slovenije, i predlog zaključaka za prevazilaženje postojedih normativnih, funkcionalnih i institucionalnih ograničenja.

Više puta smo ukazivali i na značaj koordiniranog pristupa u suzbijanju i sankcionisanju korupcije, kao i na nužnost kreiranja novih i umrežavanja postojećih baza podataka Poreske uprave, Uprave carina, Uprave policije, Uprave za nekretnine, Uprave za imovinu, CDA, CRPS, Komisije za hartije od vrijednosti koje bi omogućilo efikasniju i blagovremenu razmjenu informacija između relevantnih subjekata. Međutim, u tom pogledu u izvještajnom periodu nisu napravljeni pomaci. Još uvijek ne postoji evidencija o oduzimanju imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog djela, kao i evidencija u pogledu upravljanja i povraćaja privremeno oduzete imovinske koristi. Institut tzv. „proširenog“ oduzimanja imovine još uvijek nije zaživio u punom obimu. Još uvijek nema slučajeva trajnog oduzimanja imovine; izostaje značajniji porast podnijetih zahtjeva za oduzimanje imovine, kao i predmeta u kojima se vode finansijske istrage.⁴ Potrebno je osnažiti i proceduru za unaprijeđenje postupaka oduzimanja imovinske koristi, funkcionisanja Uprave za imovinu i razvijanja njenih administrativnih kapaciteta. Još uvijek nije uspostavljen sistem za vođenje jednoobrazne statistike na svim nivoima u oblasti korupcije. Kasni se i sa donošenjem Analize primjene regulative koja se odnosi na zaštitu lica koja prijavljuju korupciju, a koja bi trebalo da ukaže na ključne probleme i prepreke u zaštiti ovih lica, ali i da prezentuje statističke podatke koji se odnose na broj prijavi i procesuiranih slučajeva korupcije kako u javnom, tako i u privatnom sektoru.

⁴ U periodu 01/10/2012 – 21/10/2013, prema dopisu VDT-a, TUS br.56/13, u okviru Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, terorizma i ratnih zločina je formirano 7 predmeta u kojima se vode finansijske istrage.

III TEMELJNA PRAVA

3.1 Ojačati kapacitete Ombudsmana, a naročito u pogledu njegove uloge kao Nacionalnog mehanizma za prevenciju mučenja

3.1.1. Donijeti Zakon o izmjenama idopunama Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, usklađen sa propisima i standardima UN i EU i u odnosu na ostvarivanje funkcije NPM-a. Jasnije i potpunije pozicioniranje funkcije Zaštitnika kao NPM-a i ovlašćenih službenika koji vrše poslove u funkciji NPM-a (usvajanje tzv. "ombudsman plus modela", odnosno pored stručnjaka normativno uključivanje i NVO sektora u vršenju poslova NPM-a). Potpunije ostvarivanje nezavisne funkcije Zaštitnika kao NPM-a u skladu sa Opcionim Protokolom.

U izvještajnom periodu su stvoreni određeni preduslovi za rad Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, kao nacionalnog mehanizma prevencije (NPM), kroz definisanje predloga Zakona koji omogućava Zaštitniku samostalno raspolaganje zakonom dodijeljenih sredstava; izradu planova i metodologije postupanja NPM-a i jačanja saradnje sa ugovornim tijelima. *Ipak, ostaje primjedba da ustavnim izmjenama nijesu stvorene pretpostavke za depolitizovan izbor Zaštitnika – on/ona se i dalje biraju u Skupštini prostom većinom glasova, niti za jačanje njegovog/njenog funkcionalnog imuniteta. Osim toga, izvještaj o implementaciji AP ne sadrži podatke o (ne) postupanju organa po preporukama Zaštitnika u izvještajnom periodu.*

3.1.12. Akreditacija kod Međunarodnog koordinacionog komiteta (ICC) za dobijanje statusa. Jačanje saradnje sa Savjetom UN-a za ljudska prava, Komitetom UN-a protiv torture (CAT) i Evropskim komitetom za prevenciju torture (CPT)

Akcionim planom je apliciranje za akreditaciju kod Međunarodnog koordinacionog tijela bilo planirano za decembar 2013. godine, dok se iz izvještaja može vidjeti da su u toku tek aktivnosti na planu prevođenja akreditacionog paketa.

UNAPRJEĐENJE SISTEMA ALTERNATIVNIH SANKCIJA I MJERA

3.3.27 Izrada medijske strategije o alternativnim sankcijama i sprovođenje kampanje u cilju zaključivanja sporazuma sa pravnim licima i drugim organima i organizacijama radi izvršenja kazne rada u javnom interesu.

Medijska strategija o primjeni alternativnih sankcija nije pripremljena, iako je Akcionim planom to bilo predviđeno za decembar 2013. godine, niti su u izvještajnom periodu može vidjeti da li se počelo sa pripremnim aktivnostima za potrebe realizacije kampanja sa ciljem promocije

alternativnih sankcija. *Također, Izvještaju nedostaju statistički podaci o broju izvršenih kazni rada u javnom interesu, te se ne može cijeliti napredak u primjeni ove krivične mjere.*

KOMANSKI MOST

3.3.28. Uvećati kadrovske potencijale u JU Zavodu "Komanski most" dodatnim zapošljavanjem po jednog ljekara opšte prakse, defektologa, medicinskih sestara i drugih stručnih radnika

U izvještaju nije definisana analiza polazne osnove na osnovu koje bi se moglo zaključiti kakav je uticaj sprovedene mjere i da li je indikatorom rezultata u potpunosti sprovedena mjera. Također, nije navedeno da li je zaposlen i defektolog kako je definisano mjerom.

3.3.29. Sprovesti edukaciju zaposlenih u JU Zavodu "Komanski most", dnevnim centrima za rad sa djecom i odraslima sa intelektualnim invaliditetom, centrima za socijalni rad, kao i pružaocima različitih usluga zaposlenim u NVO sektoru, u skladu sa standardima u ovoj oblasti

Izvještaju nedostaju precizne i potpune informacije o tome koji kadrovi, u kojim ustanovama i koliko njih je edukovano za rad sa djecom i odraslima sa intelektualnim invaliditetom. Također, nedostaje podatak o temama obuke, ciljnoj grupi, broju obučanih pojedinačno u ustanovama i slično.

3.3.30. Obezbijediti individualni tretman i praćenje planiranih ciljeva individualnih planova zaštite lica sa invaliditetom, koja borave u JU Zavodu "Komanski most"

Na osnovu pruženih informacija nije moguće zaključiti *da li se sprovode individualni tretmani na osnovu pripremljenih planova* i koji su ostvareni rezultati njihove primjene.

3.4 Preporuka: Osigurati zaštitu novinara od prijetnji i nasilja, naročito kroz efikasne istrage prethodnih napada i odvradajude kazne. Ponovo ispitati i izmijeniti zakonsku regulativu i institucionalni okvir za zaštitu slobode medija.

3.4.1 Izmjene i dopune Krivičnog zakonika u cilju propisivanja isključenja postojanja krivičnih odgovornosti za krivična djela iz čl. 172 do 176 Krivičnog zakonika (u slučaju povrede tajnosti pisma i drugih pošiljki, neovlaštenog prisluškivanja i snimanja, neovlaštenog fotografisanja, neovlaštenog objavljivanja i prikazivanja tuđeg spisa, portreta i snimka, neovlaštenog prikupljanja ličnih podataka) ukoliko je preduzimanjem radnji izvršenja nekog od tih djela

spriječeno ili otkriveno krivično djelo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.

Kada je u pitanju izvještavanje o primjeni izmijenjenih odredbi Krivičnog zakonika, u izvještaju se navodi da nema raspoloživih podataka. *Imajući u vidu obavezu svih nosilaca aktivnosti da ažurno dostavljaju podatke o implementaciji AP, te činjenicu da su za neke druge zakonske izmjene, navedene u izvještaju, dostavljeni podaci o primjeni, postoji prostor za opravdanu sumnju da primjena ovih krivičnih odredbi još nije zaživjela u praksi.*

3.4.2. Formirati Vladinu Komisiju za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama starih i nedavnih slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima i ubistava novinara sačinjenu od predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, tužilaštva, policije, NVO i medija, koja de imati za cilj da kroz saradnju sa nadležnim organima prikupi i razmotri svu relevantnu dokumentaciju na osnovu koje de istražiti razloge za nerasvjetljena ubistva novinara.

Izvještajni period je obilježio i značajan porast nasilja prema novinarima, tj. napada na imovinu i ličnost novinara. Nadležni organi su saopštili da su istrage u ovim slučajevima u toku, međutim nema najava o mogućim počiniocima, niti naznaka da će ovi slučajevi biti procesuirani u dogledno vrijeme. *Koalicija pozdravlja donošenje Odluke Vlade o formiranju Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u ovim slučajevima. Međutim, konstatujemo i da uprkos tome što je odluka donijeta na sjednici Vlade od 26. decembra 2013, Komisija nije zvanično uspostavljena ni mjesec dana kasnije jer Vlada Odluku o njenom formiranju do tada nije ni dostavila Službenom listu Crne Gore.*

3.6.-A A-Recommendation: Preporuka: Preduzeti konkretne korake da se osigura primjena nediskriminacije u praksi, uključujući jačanje nadzornih tijela i efikasnije reagovanje organa za sprovođenje zakona na moguda kršenja.

3.6.1.1 Usvojiti Izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, prema preporukama EK (Izmjene de se odnositi na definisanje način izbora i reizbora Zaštitnika, nadležnosti, imunitet i način razrješenja); (Izmjenama i dopunama Zakona postignuta je usaglašenost sa EU i SE standardima i to: promocija jednakosti, u skladu sa Konsolidovanim tekstom Ugovora o EU 2012/C 326/01; koncept direktne i indirektno diskriminacije; Direktiva o rasama Savjeta 2000/43/EZ, 2000/78/EC, 2004/113/EZ, 2006/54/EZ, ECRI Opšta preporuka br. 7, posebni oblici diskriminacije u skladu sa Direktivom Savjeta 2004/113/EZ).

Iako je usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije bilo predviđeno za decembar 2013, Zakon još uvijek nije usvojen. Kada je u pitanju zaštita od diskriminacije, indikativno je da od usvajanja Zakona o zabrani diskriminacije nije pripremljen nijedan izvještaj o efektima njegove primjene. *Izvještaj o implementaciji AP ne sadrži ni podatke o broju evidentiranih i procesuiranih slučajeva diskriminacije, iako je obaveza vođenja ovih*

evidencija i dostavljanja podataka Zaštitniku, kao institucionalnom mehanizmu za zaštitu od diskriminacije, eksplicitno propisana čl. 33 važećeg Zakona o zabrani diskriminacije (Sl.list CG, br.46/10).

3.6-B Preporuka: Preduzeti konkretne korake da se osigura primjena rodne ravnopravnosti u praksi, uključujući jačanje nadzornih tijela i efikasnije reagovanje organa na moguća kršenja, kao i kroz veće podizanje svijesti i mjere podrške, naročito pri zapošljavanju i javnoj zastupljenosti žena.

3.6.2.18 Sprovesti istraživanja o nasilju nad ženama i nasilju u porodici i uključiti podatke iz državnih institucija

U izvještaju *nijesu sadržani podaci o broju prijavljenih slučajeva nasilja* u porodici, iako je to bilo predviđeno ovom mjerom u dijelu koji se odnosi na indikatore uticaja.

3.8.1 A- Preporuka: Poboljšati zaštitu i primjenu prava djece, uključujući jačanje relevantnih savjeta i nastavak deinstitutionalizacije gdje je to moguće.

3.8.1.4. Donošenje i primjena novog Nacionalnog plana akcija za djecu (NPA) 2013-2017

Na osnovu podataka datih u izvještaju, *nije moguće zaključiti da li se Akcioni plan sprovodi i da li se vrši praćenje uspješnosti njegove primjene*, imajući u vidu definisani indikator uticaja.

3.8.1.13 Pripremiti plan transformacije rezidencijalnih ustanova socijalne i dječje zaštite koji će sadržati broj potrebnih malih kućnih zajednica i hraniteljskih porodica potrebnih za izmještanje djece smještene u dječjem Domu Bijela; Broj zaposlenih; Iznos i način obezbjeđivanja sredstava za izmještanje; nadležne organe i potencijalne izvore finansiranja.

Izvještajem je trebalo precizirati na koje ustanove se odnosi plan. Takođe, nijesu navedeni razlozi zbog kojih plan nije usvojen u predviđenom roku i ono što je do sada učinjeno na ovom polju.

3.8.1.23. Nastaviti sa razvojem inkluzivnog predškolskog, osnovnog isrednjeg obrazovanja djece sa smetnjama u razvoju u zajednicama u kojima žive

Nijesu prikazani kvantitativni indikatori koji bi ukazali na procentualno poboljšanje i unapređenje u odnosu na prethodni period. O arhitektonskoj pristupačnosti i prilagođenosti obrazovnih ustanova nijesu navedeni podaci, niti situacija u praksi, tako da nije moguće zaključiti da li je nešto rađeno po ovom pitanju s obzirom da je cilj uključenost djece. Nema podataka vezanih za predškolsko obrazovanje. Navode se podaci o djeci iz posebnih odjeljenja

koja se na pojedinim predmetima uključuju sa ostalom djecom iz redovnih odjeljenja, a ističe se da je to potpuna inkluzija. Takođe je korišćena različita i nekorektna terminologija za djecu. Nema podataka da li se nastava po potrebi izvodi na znakovnom jeziku u cilju poštovanja zakonske obaveze.

3.8.1.24. Sprovoditi dalju edukaciju članova komisija za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama

Nedostaje podatak o broju članova koji su prošli navedene obuke.

3.8.2 B- Poboljšati zaštitu i primjenu prava lica s invaliditetom, uključujući jačanje relevantnih savjeta i nastavak deinstytucionalizacije gdje je to moguće.

3.8.2.7. Uključiti lica sa invaliditetom u mjere aktivne politike zapošljavanja kroz profesionalno informisanje i savjetovanje, opremu radnog mjesta, subvencije za zapošljavanje lica sa invaliditetom i sl.

Imajući u vidu činjenicu da postavljeni indikatori nijesu praćeni odgovarajućim kvantitativnim podacima, *nije moguće utvrditi u kojoj mjeri je realizovana navedena mjera, da li je i koliki broj lica s invaliditetom zaposlen u odnosu na prethodni period, za koliki broj lica s invaliditetom je poslodavac ostvario subvenciju zarade, opremu radnog mjesta i td.*

3.8.2.8. Sprovoditi mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom shodno ocjeni i mišljenju lokalnih Komisija za profesionalnu rehabilitaciju, kroz upućivanje u odgovarajući modul profesionalne rehabilitacije prema potrebi lica sa invaliditetom

U izvještaju nije navedeno u kojoj mjeri je realizovana navedena mjera, da li je i koliki broj lica s invaliditetom obučeni i uključeni u module profesionalne rehabilitacije u odnosu na prethodni period.

3.9 Preporuka: Osigurati efikasno funkcionisanje sistema besplatne pravne pomoći, takođe, kroz raspodjelu dovoljnih finansijskih sredstava

3.9.1 Uraditi godišnje analize odobrenih slučajeva besplatne pravne pomoći i potrebnih sredstava za finansiranje na godišnjem nivou, a poseban predmet analize da budu slučajevi odobrene besplatne pravne pomoći za lica čije imovno stanje se ne procjenjuje: a to su lica sa posebnim potrebama, korisnici prava iz socijalne zaštite, djeca bez roditeljskog staranja, žrtve krivičnog djela trgovine ljudima i nasilje u porodici i porodičnoj zajednici.

Kada je u pitanju besplatna pravna pomoć, u izvještaju se navodi da je urađena analiza predmeta besplatne pravne pomoći za 2012. godinu kao i za period do septembra 2013. *Prema*

našim saznanjima, do sada je sprovedeno jedino istraživanje o primjeni Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći koje je obuhvatilo analizu pravnog okvira i prikupljanje podataka o korisnicima, vrsti i obimu pružene pravne pomoći, ali ne i analizu predmeta besplatne pravne pomoći, in concreto.

3.9.5. Unaprijediti infrastrukturu Službi za besplatnu pravnu pomoć / opremiti preostalih 9 službi za besplatnu pravnu pomoć; Izraditi posebnu bazu podataka za besplatnu pravnu pomoć u okviru Pravosudnog informacionog sistema (PRIS) koja će omogućiti vođenje evidencije o broju, vrsti, troškovima i kategoriji lica kojima je pružena besplatna pravna pomoć.

Koalicija pozdravlja izradu baze podataka za besplatnu pravnu pomoć u okviru pravosudnog informacionog sistema (PRIS) koja će omogućiti vođenje podataka o o broju, vrsti, troškovima i kategorijama lica kojima je odobrena besplatna pravna pomoć i koja su podnosila zahtjev za besplatnu pravnu pomoć.

3.10.1 A-Preporuka: Preduzeti konkretne mjere da bi se spriječila diskriminacija manjina. Osigurati dalju registraciju RAE populacije, kao i njihov jednak pristup ekonomskim i socijalnim pravima i njihovu odgovarajuću zastupljenost u državnim organima. Posebnu pažnju treba obratiti na poboljšanje uslova života najsiromašnijeg dijela RAE populacije.

3.10.1.33 Obezbjedenje poštovanja definisanih zakonskih mjera afirmativne akcije prilikom zapošljavanja lica romske i egipćanske nacionalnosti u organima državne uprave, lokalne samouprave i javnim službama

Kada je u pitanju romska i egipćanska populacija, iz izvještaja se može konstatovati da se određene aktivnosti na planu njihove ekonomske i socijalne integracije primjenjuju u kontinuitetu i u saradnji sa romskim i neromskim nevladinim sektorom, ali bez jasnih statističkih i drugih pokazatelja o učinkovitosti preduzetih mjera. Odsustvo etnički segregiranih podataka i dalje otežava adekvatno planiranje, praćenje i evaluaciju mjera koje se odnose na zaštitu prava romske i egipćanske populacije, pa se postavlja pitanje na koji način će Vlada Crne Gore izvještavati o primjeni ove mjere imajući u vidu da je indikator rezultata upravo broj Roma/kinja i Egipćana/nki zaposlenih u navedenim organima. Potrebno je unaprijediti baze podataka kako bi se moglo precizno pratiti koliko se napreduje u ostvarivanju određenih ciljeva a na osnovu čega se mogu planirati prioritati u narednom periodu.

IV SARADNJA SA CIVILNIM DRUŠTVOM

Imajući u vidu sadržaj Akcionog plana za poglavlje 23, realizovana je jedna od ukupno 8 mjera čiji je rok za realizaciju bio 2013.godina.

Cilj: Unaprijeđen pravni i strateški okvir za rad i djelovanje nevladinih organizacija u državi

1. Izrada i usvajanje Uredbe o sastavu, kriterijumima za izbor i procedure imenovanja članova Komisije za raspodjelu sredstava NVO i Izrada i usvajanje Uredbe o detaljnim kriterijumima za ocjenu projekata i programa NVO

Shodno Zakonu o NVO (čl.45), donošenje navedenih podzakonskih akata moralo je biti realizovano još u oktobru 2011.godine (12.10.2011.). Sa druge strane, Komisija za raspodjelu sredstava NVO Skupštine Crne Gore, iako pozicionirana u budžetu, već dvije godine nije vršila raspodjelu sredstava za projekte NVO iako je njen mandat produžen do izbora Komisije predviđene čl.44 stav 2 Zakona o NVO. Ovo je za posljedicu imalo činjenicu da oko 400 000 eura nije bilo opredijeljeno za realizaciju projekata NVO.

Sa druge strane, posebno zabrinjava činjenica da Zakon o igrama na sreću još uvijek nije usklađen sa Zakonom o NVO ali i da proces finansiranja projekata NVO iz najvećeg dostupnog fonda- Fonda za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću karakteriše kontinuirano opredjeljivanje manjeg iznosa sredstava za projekte NVO u odnosu na zakonom obavezujući iznos (čl.15 stav 2 Zakona). Konkretno, samo za 2012. i 2013., NVO su ostale uskraćene za ukupno 3.136.938.60 eura.

Imajući u vidu navedeno, Koalicija zahtjeva hitno pokretanje procedure za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o NVO u dijelu koji se tiče finansiranja projekata i programa NVO, kao i kofinansiranja projekata iz EU fondova te odgovarajućih podzakonskih akata.

4. Izrada Analize zakonskog okvira za podsticanja kulture davanja i društveno odgovornog poslovanja kao posebnog oblika saradnje nevladinog i biznis sektora u cilju obezbjeđivanja finansijske održivosti NVO

Izveštaj ne sadrži podatke o tome da li se počelo raditi na pripremi za implementaciju ove mjere budući da je rok za realizaciju 2013-2014. *Prema informacijama kojima Koalicija raspolaže, nijesu počele pripremne aktivnosti na realizaciji ove mjere, ali ohrabruje činjenica da su navedene mjere prepoznate i u Akcionom planu za primjenu Strategije razvoja nevladinih organizacija (2014-2016).*

Cilj: Unaprijeđen institucionalni okvir za saradnju sa civilnim društvom

8. Izrada analize za definisanje statusa i nadležnosti Kancelarije za saradnju sa NVO

U izvještaju nije moguće naći odgovor na pitanje zašto navedena aktivnost nije realizovana u skladu sa definisanim rokom (2013) te da li su počele aktivnosti na realizaciji ove mjere. *Ipak, Koalicija pozdravlja raspisivanje poziva za izbor predstavnika/ce NVO za učešće u radu radne grupe za izradu Analize institucionalnog okvira za razvoj NVO koje će doprinijeti realizaciji i ove mjere, kao jedne od aktivnosti predviđene Akcionim planom za primjenu Strategije razvoja nevladinih organizacija u Crnoj Gori (2014-2016)*

Cilj: Ojačani administrativni kapaciteti za saradnju sa civilnim društvom

Aktivnosti: 17. Izrada baze podataka o projektima NVO podržanih iz javnih fondova na lokalnom i nacionalnom nivou; 18. Izrada baze podataka o predstavnicima nevladinog sektora uključenih u rad radnih grupa koje formiraju državni organi, 19. Izrada izmjena i dopuna pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji organa državne uprave (sa ciljem definisanja opisa poslova kontakt osoba zaduženih za saradnju sa NVO); 20. Izrada programa obuka za kontakt osobe za saradnju državnih organa i NVO, 21. Organizovanje obuka za kontakt osobe za saradnju državnih organa i NVO

U izvještaju nije moguće naći odgovor na pitanje da li se počelo raditi na pripremnim aktivnostima za realizaciju navedenih mjera, imajući u vidu da je rok za realizaciju 2014.godina. *Prema informacijama kojima Koalicija raspolaže, nijesu počele pripremne aktivnosti na realizaciji ovih aktivnosti. Ipak, ohrabruje činjenica da je realizacija aktivnosti pod rednim brojem 17, 19 i 21 predviđena Akcionim planom za primjenu Strategije razvoja nevladinih organizacija (2014-2016).*

